

svetu kot domači učitelj pri bogati ameriški družini (I. C. Samson); potovali so skupno po Avstrijskem, Nemškem, po Švici in Italiji.

Ko se je vrnil l. 1871. z Dunaja v domovino in je, najprej v Gorici, potem v Ljubljani, učil mladino slovenskega jezika in slovstva, se je iz dijaka-pesnika razvil slovstvenozgodovinski biograf. Začel je s predavanji o Vodniku in Prešernu (1872), nadaljeval pa z znamenitimi življenjepisi Vodnika, Prešerna, Čopa in Jenka v Stritarjevem »Zvonu« (1879). Poslej je bil skozi desetletja glavni biograf in ocenjevalec slovenskih slovstvenikov. Biografijam v »Zvonu« je pridružil pozneje še Erjavca in Levstika v »Ljubljanskem Zvonu« in Zbranih spisih, Valjavca v Knezovi knjižnici (1895) in v Valjavčevih Poezijah, Marna v Letopisu Matice Slovenske (1894), Koseskega v Knezovi knjižnici (1898). Razen tega pa je opisal v raznih listih, časopisih in zbornikih še dolgo vrsto pisateljev in kulturnih delavcev. Priobčil je v »Ljubljanskem Zvonu« dragoceno gradivo k življenjepisu Prešernovemu (1882, 1888, 1890) in Vodnikovemu (1889). Izdal je tudi »Zbrane spise« Fr. Erjavca in Fr. Levstika ter »Poezije« Matija Valjavca z lepimi življenjepisi in ocenami njihovega dela, Fr. Levstika tudi z dragocenim tolmačem.

Priobčil je tudi več jezikoslovnih razprav in »Slovenski pravopis« (1899), s katerim je hotel urediti nenotno slovensko pisavo, največ na podlagi Levstika, Pleteršnika in o. Stanislava Skrabca. Tudi kot zgodovinar je literarno deloval.

Važnejše še od njegovega pisateljskega delovanja je njegovo organizatorično delo v slovenskem slovstvu. Ko je »Dunajski Zvon« začel pešati, je bil Levec tisti, ki je zbral v Ljubljani pisatelje in ustanovil z Jurčičem, Kersnikom in Tavčarjem »Ljubljanski Zvon«, v katerem je zbral domalega vse tedanje leposlovne in znanstvene pisatelje in ohranil list na izredni višini kljub temu, da sta mu delala celovški »Kres« in Hribarjev »Slovan« nevarno konkurenco. Po svoji neutrudljivi delavnosti, ljubeznivosti, postrežljivosti in duhovitosti je bil rojen urednik, in tako je bilo mogoče v listu združevati za-

stopnike različnega svetovnega naziranja k skupnemu, pozitivnemu delu za kulturo in literaturo Slovencev, ne da bi se bila nasprotja kaj posebnega kresala drugo ob drugem. Ko je Levec konec leta 1890. odložil uredništvo »Zvona«, je nadaljeval to organizatorično delo v Slovenski Matici. Pomaгал ji je že prej pod Grassellijevim (1882—1885) in Marnovim predsedstvom (1885 do 1893) iz sterilnosti Bleiweisovega časa; tačas se je izpremenil Letopis v zgolj znanstveni zbornik in se je ustanovila Zabavna knjižnica, ki je prinesla do leta 1893. G o g o l j e v e »Mrtve duše«, S i e n k i e w i c z e v r o m a n »Z ognjem in mečem«, E r j a v č e v e Zbrane spise, D e t e l o v e g a »Prihajača«, »Pegama in Lambergarja«. Posebno pa je kot predsednik (1893—1907) skrbel, da se je Matica z mladim pisateljskim naraščajem pomladila (ustanovila se je »Knezova knjižnica«) in da je ohranila vseslovenski nestranskarški značaj.

Prav tako uspešno je deloval tudi kot učitelj. Leta 1871. je prišel kot suplent na gimnazijo v Gorico, kjer je prijateljsko občeval z Erjavcem in Gregorčičem, leta 1874. istotako kot suplent na ljubljansko realko, kjer je postal 1877 profesor. Zraven je bil od 1886 tudi okrajni šolski nadzornik najprej za radovljiški okraj, potem za Ljubljano. Leta 1901. je za Hubadom postal ravnatelj na ljubljanskem učiteljskišču, 1903 za Hubadom deželni šolski nadzornik za ljudske šole, februarja 1916 pa je bil kot dvorni svetnik (od 1913) vpokojen.

Iz njegove šole v Gorici in v Ljubljani so izšli poznejši odlični znanstveniki in pesniki, tako dr. Karel Štrekelj, Simon Rutar, Jos. Pagliaruzzi - Krilan, Ivan Cankar in ne nazadnje tudi njegov sin, prerano umrl vseh učiliščni profesor dr. Vladimir Levec.

Brez zmot resda tudi Levčevo delo ni bilo. »Es irrt der Mensch, solang er strebt«, te besede Gospodove v prologu Goethejevega Fausta so veljale zanj, kot za vsakega zemljana. A enega mu nihče ne bo mogel odrekati, da je z vsem svojim literarnim delom hotel služiti resnici. Zdaj je našel Resnico v večnosti. Po dolgi, težki boleznici ga je poklicala smrt 2. decembra 1916. Naj v miru počiva!

Ivan Grafenauer.

